

SENÁT

PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

13. funkční období

112

Návrh zákona o opatřeních k přechodu
České republiky k nízkouhlíkové energetice
a o změně zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných
zdrojích energie, ve znění pozdějších předpisů

Lhůta pro projednání Senátem
uplyne 21. července 2021

(Navazuje na sněmovní tisk č. 966
z 8. volebního období PS PČR)

2021

ZÁKON

ze dne 2021

o opatřeních k přechodu České republiky k nízkouhlíkové energetice a o změně zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, ve znění pozdějších předpisů

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

OPATŘENÍ K PŘECHODU ČESKÉ REPUBLIKY K NÍZKOUHLÍKOVÉ ENERGETICE

§ 1

Předmět a účel úpravy

(1) Tento zákon upravuje

- a) práva a povinnosti spojené s přechodem České republiky k nízkouhlíkové energetice prostřednictvím zajištění výroby elektřiny v nízkouhlíkových výrobnách a její dodávky do elektrizační soustavy České republiky a
- b) opatření k zajištění běžně přijatelné vnitřní míry návratnosti investic do nízkouhlíkových výroben vynaložených oprávněným investorem nízkouhlíkové výroby.

(2) Účelem tohoto zákona je

- a) v zájmu ochrany klimatu přispět k dekarbonizaci výroby elektřiny a
- b) zajistit energetickou bezpečnost České republiky prostřednictvím výroby elektřiny v nízkouhlíkových výrobnách na území České republiky a zvýšit podíl elektřiny z nízkouhlíkových výroben na hrubé konečné spotřebě energie v České republice při současném zohlednění zájmu zákazníků na minimalizaci dopadů opatření na ceny energií pro zákazníky v České republice.

§ 2

Základní pojmy

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- a) nízkouhlíkovou výrobnou výroba elektřiny¹⁾ na území České republiky s jaderným reaktorem s instalovanou kapacitou o minimálním elektrickém výkonu 100 MW připojená po roce 2030 do elektrizační soustavy²⁾, při jejíž výstavbě byly užity pouze technologie od dodavatelů, kteří jsou státními příslušníky státu, který přistoupil k Dohodě o vládních zakázkách a jejichž ovládající osoby jsou státními příslušníky takové země,
- b) smlouvou o výkupu smlouva uzavřená mezi Českou republikou zastoupenou Ministerstvem průmyslu a obchodu (dále jen „ministerstvo“) a oprávněným investorem nízkouhlíkové výroby upravující vzájemná práva a povinnosti k zajištění výroby a dodávky elektřiny z nízkouhlíkové výroby do elektrizační soustavy České republiky

¹⁾ § 2 odst. 2 písm. a) bod 18 zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²⁾ § 2 odst. 2 písm. a) bod 4 zákona č. 458/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

- a k zajištění návratnosti investic do nízkouhlíkové výroby vynaložených oprávněným investorem nízkouhlíkové výroby,
- c) oprávněným investorem nízkouhlíkové výroby osoba, která je držitelem státní autorizace na výstavbu výroby elektřiny v jaderném zařízení podle energetického zákona, a
 - d) realizační cenou cena za elektřinu vyrobenou v nízkouhlíkové výrobě a dodanou do elektrizační soustavy České republiky, kterou obdrží oprávněný investor nízkouhlíkové výroby od ministerstva na základě smlouvy o výkupu.

§ 3

Smlouva o výkupu

(1) Ministerstvo předloží oprávněnému investorovi nízkouhlíkové výroby návrh na uzavření smlouvy o výkupu nejpozději do 2 let ode dne vydání rozhodnutí o udělení státní autorizace na výstavbu výroby elektřiny v jaderném zařízení podle energetického zákona.

(2) Účelem smlouvy o výkupu je

- a) úprava vzájemných práv a povinností k zajištění výroby elektřiny z nízkouhlíkové výroby,
- b) zajištění dodávky elektřiny z nízkouhlíkové výroby do elektrizační soustavy České republiky a
- c) zajištění podpory příjmů oprávněného investora nízkouhlíkové výroby během provozní fáze nízkouhlíkové výroby s cílem dosáhnout návratnosti investic vynaložených tímto investorem.

(3) Smlouva o výkupu vyžaduje písemnou formu a musí obsahovat alespoň

- a) identifikační údaje oprávněného investora nízkouhlíkové výroby,
- b) povinnost České republiky zajistit výkup elektřiny od oprávněného investora nízkouhlíkové výroby z jím provozované nízkouhlíkové výroby za realizační cenu po stanovenou dobu,
- c) zajišťovací mechanismy pro případ jejího neplnění, pravidla pro její změnu a ukončení,
- d) povinnost oprávněného investora nízkouhlíkové výroby zajišťovat výrobu a dodávku elektřiny z jím provozované nízkouhlíkové výroby do elektrizační soustavy České republiky po stanovenou dobu,
- e) výši a způsob stanovení realizační ceny, pravidla prověření její přiměřenosti ministerstvem nejpozději do 5 let od začátku dodávky elektřiny z nízkouhlíkové výroby do elektrizační soustavy České republiky a poté pravidelně nejméně jednou za 5 let,
- f) povinnost oprávněného investora nízkouhlíkové výroby zajistit do stanoveného termínu v jím provozované nízkouhlíkové výrobě dosažení instalované kapacity v určené výši, nejméně však 100 MW,
- g) povinnosti oprávněného investora nízkouhlíkové výroby v případě změny vlastnictví jím provozované nízkouhlíkové výroby,
- h) stanovení odpovědnosti za odchylku v předávacím místě připojení nízkouhlíkové výroby k přenosové soustavě,
- i) stanovení základního časového úseku pro výkup elektřiny z nízkouhlíkové výroby,
- j) stanovení základního časového úseku pro vyhodnocování a zúčtování výkupu elektřiny z nízkouhlíkové výroby a
- k) smluvní pokuty za nedodržení povinností podle písmen b), d), f) a g).

(4) Smlouva o výkupu se uzavírá nejméně na dobu 30 let s možností jejího prodloužení o nejméně 10 let, a to i opakovaně, nejdéle však do ukončení provozu nízkouhlíkové výroby. K uzavření smlouvy se vyžaduje schválení vládou.

(5) Práva a povinnosti ze smlouvy o výkupu může Česká republika přenést na jinou osobu, která bude vytvořena na základě zákona.

(6) Ministerstvo návrh na uzavření smlouvy o výkupu nepředloží, pokud by uzavření smlouvy mohlo ohrozit bezpečnost, svrchovanost nebo jiný životně důležitý zájem státu, životy, zdraví, významné majetkové hodnoty, energetickou bezpečnost státu a dlouhodobou stabilitu dodávek energií nebo by výrazně ohrožovalo jiný významný veřejný zájem. K posouzení této otázky si Ministerstvo může vyžádat vyjádření od ostatních orgánů veřejné moci.

§ 4

Financování výstavby nízkouhlíkové výroby

(1) Na základě žádosti oprávněného investora nízkouhlíkové výroby může být poskytnuta ze státního rozpočtu z kapitoly ministerstva návratná finanční výpomoc na výstavbu nízkouhlíkové výroby. Ministerstvo nevyhlašuje výzvu k podávání žádostí o poskytnutí návratné finanční výpomoci. Návratná finanční výpomoc může být poskytnuta v korunách českých, v měně euro, případně v jiné měně, ve které bude stanovena realizační cena.

(2) Výroková část rozhodnutí o poskytnutí návratné finanční výpomoci obsahuje kromě náležitostí stanovených správním řádem a zákonem upravujícím rozpočtová pravidla také určení výše úrokové sazby návratné finanční výpomoci pro období ode dne nabytí právní moci povolení podle § 9 odst. 1 písm. f) atomového zákona, přičemž po dobu výstavby nízkouhlíkové výroby úrok nevzniká. Roční úroková sazba je určena jako fixní do dne splatnosti návratné finanční výpomoci ve výši nákladů na financování státního dluhu stanovené v procentním vyjádření Ministerstvem financí v daném roce a navýšené o 1 procentní bod, přičemž roční úroková sazba bude určena minimálně ve výši 2 %.

(3) Splátky jistiny návratné finanční výpomoci jsou příjmem státního rozpočtu, kapitoly ministerstva. Úroky z návratné finanční výpomoci vypočtené podle odstavce 2 placené oprávněným investorem nízkouhlíkové výroby jsou příjmem státního rozpočtu, kapitoly Státní dluh.

(4) Cizoměnové platby ze státního rozpočtu a do něj, spojené s poskytnutím a splácením návratné finanční výpomoci jsou zprostředkovány účty Ministerstva financí pro řízení likvidity státní pokladny a pro řízení státního dluhu včetně účtů zřízených v bankách nebo v bankách v zahraničí vedené v měně euro, případně v dalších měnách podle zákona upravujícího rozpočtová pravidla.

(5) Pro účely zprostředkování cizoměnové platby ze státního rozpočtu za účelem poskytnutí návratné finanční výpomoci se použije kurz devizového trhu vyhlášený Českou národní bankou platný pro 30. červen roku předcházejícího roku, ve kterém dojde k zahájení poskytování návratné finanční výpomoci. Pro účely zprostředkování cizoměnové platby do státního rozpočtu za účelem splácení návratné finanční výpomoci se použije stejný kurz jako pro platbu ze státního rozpočtu pro účely poskytnutí návratné finanční výpomoci.

(6) K financujícím operacím v cizích měnách pro poskytnutí návratné finanční výpomoci se k omezení z nich plynoucích měnových rizik nesjednávají obchody s investičními nástroji, včetně derivátů.

(7) Peněžní prostředky, které jsou oprávněnému investorovi nízkouhlíkové výroby poskytovány ze státního rozpočtu, přijímá oprávněný investor nízkouhlíkové výroby na své účty podřízené státní pokladně a vedené u České národní banky podle zákona upravujícího rozpočtová pravidla. Na těchto účtech podřízených státní pokladně Česká národní banka vede i další peněžní prostředky, které na tyto účty oprávněný investor nízkouhlíkové výroby převede nebo na ně přijme.

(8) Peněžní prostředky státní pokladny vedené na účtech podle odstavce 7 nesmějí být vedeny mimo účty podřízené státní pokladně a oprávněný investor nízkouhlíkové výroby nemůže tyto peněžní prostředky ukládat nebo investovat do finančních nástrojů na finančním trhu.

§ 5

Pravidla stanovení realizační ceny a její změna

(1) Realizační cena se určí tak, aby pokrývala ekonomicky oprávněné náklady na zajištění spolehlivého, bezpečného, potřebného a efektivního výkonu licencované činnosti výroby elektřiny z nízkouhlíkové výroby a nákladů spojených s vyřazováním nízkouhlíkové výroby z provozu, dále odpisy a přiměřený zisk zajišťující v dotyčném odvětví v souladu s běžně přijatelnou vnitřní mírou přiměřenou míru návratnosti návratnost realizovaných investic do nízkouhlíkové výroby podle smlouvy o výkupu. Realizační cena se určí na základě rozpočtové ceny výstavby nízkouhlíkové výroby.

(2) Změna realizační ceny je možná v případě zjištění její nepřiměřenosti při prověření podle § 3 odst. 3 písm. e) nebo po vzájemné dohodě ministerstva a oprávněného investora nízkouhlíkové výroby i dříve.

§ 6

Podmínky výkupu elektřiny z nízkouhlíkové výroby

(1) Ministerstvo pověří právnickou osobu se 100% majetkovou účastí státu, která je držitelem licence na obchod s elektřinou podle energetického zákona, (dále jen „pověřená osoba“) plněním povinností vyplývajících ze smlouvy o výkupu a povinností podle tohoto zákona s tím souvisejících.

(2) Vyúčtování elektřiny vykoupené z nízkouhlíkové výroby se provádí na základě hodnot naměřených v souladu s právními předpisy³⁾, evidovaných operátorem trhu podle prováděcího právního předpisu.

³⁾ Vyhláška č. 82/2011 Sb., o měření elektřiny a o způsobu stanovení náhrady škody při neoprávněném odběru, neoprávněné dodávce, neoprávněném přenosu nebo neoprávněné distribuci elektřiny, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů.

§ 7

Předávání a evidence naměřených hodnot množství elektřiny z nízkouhlíkové výroby

(1) Provozovatel přenosové soustavy je povinen předávat elektronickou formou operátorovi trhu úplné a pravdivé naměřené hodnoty množství elektřiny dodané oprávněným investorem nízkouhlíkové výroby do elektrizační soustavy České republiky v předávacím místě připojení nízkouhlíkové výroby k přenosové soustavě a vést jejich evidenci.

(2) Ministerstvo stanoví vyhláškou rozsah údajů, termíny a způsob předávání a evidence naměřených hodnot elektřiny z nízkouhlíkové výroby.

§ 8

Složka ceny služby přenosové soustavy a složka ceny služby distribuční soustavy

(1) Pověřená osoba účtuje provozovateli přenosové soustavy a provozovateli distribuční soustavy složku ceny služby přenosové soustavy a složku ceny služby distribuční soustavy na výrobu elektřiny z nízkouhlíkové výroby ve výši, v jaké je provozovatel přenosové soustavy nebo provozovatel distribuční soustavy povinen tyto složky účtovat účastníkům trhu s elektřinou a následně hradit pověřené osobě.

(2) Energetický regulační úřad (dále jen „Úřad“) stanoví vyhláškou způsob a termíny účtování a hrazení složky ceny služby přenosové soustavy a složky ceny služby distribuční soustavy na výrobu elektřiny z nízkouhlíkové výroby mezi pověřenou osobou a provozovatelem přenosové soustavy a provozovatelem distribuční soustavy a mezi provozovateli distribučních soustav.

§ 9

Financování opatření k přechodu k nízkouhlíkové energetice

(1) Náklady na financování opatření k přechodu k nízkouhlíkové energetice jsou hrazeny prostřednictvím ministerstva z peněžních prostředků, které jsou tvořeny

- a) tržbami pověřené osoby z prodeje elektřiny vykoupené z nízkouhlíkové výroby,
- b) tržbami provozovatele přenosové soustavy z plateb složky ceny služby přenosové soustavy na výrobu elektřiny z nízkouhlíkové výroby,
- c) tržbami provozovatele distribuční soustavy z plateb složky ceny služby distribuční soustavy na výrobu elektřiny z nízkouhlíkové výroby a
- d) příspěvkem z prostředků státního rozpočtu podle odstavce 9.

(2) Úřad stanoví cenovým rozhodnutím složku ceny služby přenosové soustavy a složku ceny služby distribuční soustavy na výrobu elektřiny z nízkouhlíkové výroby pro

- a) předávací místo s přenosovou nebo distribuční soustavou na napětové hladině velmi vysokého napětí a vysokého napětí v Kč/MW/měsíc podle sjednaného rezervovaného příkonu v předávacím místě ve smlouvě o připojení podle energetického zákona; rezervovaný příkon je možné sjednat v rozsahu od nejvyššího rezervovaného příkonu ze všech míst připojení tvořících dané předávací místo do součtu rezervovaných příkonů všech míst připojení tvořících dané předávací místo a
- b) předávací místo s distribuční soustavou na napětové hladině nízkého napětí v Kč/A/měsíc podle jmenovité proudové hodnoty hlavního jističe před elektroměrem v předávacím

místě; pokud předávací místo není vybaveno hlavním jističem před elektroměrem, použije se jmenovitá proudová hodnota nejbližšího předřazeného jisticího prvku.

(3) Při stanovení složky ceny služby přenosové soustavy a složky ceny služby distribuční soustavy na výrobu elektřiny z nízkouhlíkové výrobní zohlední Úřad kladný nebo záporný rozdíl mezi očekávanou tržní cenou elektřiny z nízkouhlíkové výrobní na organizovaných trzích a realizační cenou; bude-li rozdíl kladný, kdy očekávaná tržní cena elektřiny z nízkouhlíkové výrobní na organizovaných trzích bude vyšší než realizační cena, bude takovýto kladný rozdíl použit na pokrytí nákladů na financování opatření k přechodu k nízkouhlíkové energetice, přičemž o výši takového kladného rozdílu bude ponížena složka ceny služby distribuční soustavy a složka ceny služby přenosové soustavy na podporu elektřiny podle zákona o podporovaných zdrojích energie.

(4) Zákazník hradí za zúčtovací období platbu na výrobu elektřiny z nízkouhlíkové výrobní ve výši součinu jednotkové složky ceny služby přenosové soustavy nebo jednotkové složky ceny služby distribuční soustavy na výrobu elektřiny z nízkouhlíkové výrobní stanovené Úřadem a velikosti sjednaného rezervovaného příkonu v jednotlivých předávacích místech nebo v případě odběru elektřiny na hladině nízkého napětí jmenovité proudové hodnoty hlavního jističe před elektroměrem v předávacím místě.

(5) Provozovatel lokální distribuční soustavy⁴⁾ hradí provozovateli distribuční soustavy, ke které je lokální distribuční soustava připojena, nad rámec plateb vybraných od účastníků trhu s elektřinou za odběrné nebo předávací místo připojené k lokální distribuční soustavě tohoto provozovatele složku ceny služby distribuční soustavy na výrobu elektřiny z nízkouhlíkové výrobní ve výši rozdílu plateb odpovídající hodnotě sjednaného příkonu v předávacím místě lokální distribuční soustavy a souhrnu plateb složky ceny služby distribuční soustavy hrazených účastníky trhu s elektřinou za odběrná a předávací místa připojená k této lokální distribuční soustavě.

(6) V případě, že odběrné místo zákazníka připojené k distribuční soustavě na napěťové hladině nízkého napětí není vybaveno hlavním jističem před elektroměrem, použije se pro stanovení výše platby složky ceny služby distribuční soustavy na výrobu elektřiny z nízkouhlíkové výrobní jmenovitá proudová hodnota nejbližšího předřazeného jisticího prvku.

(7) Složka ceny služby přenosové soustavy a složka ceny služby distribuční soustavy na výrobu elektřiny z nízkouhlíkové výrobní se účtuje v poměru počtu dní, kdy je odběrné místo nebo nízkouhlíková výrobní v daném měsíci připojena, k počtu dní v kalendářním měsíci.

(8) Peněžní prostředky určené na financování opatření k přechodu k nízkouhlíkové energetice vede Česká národní banka pověřené osobě odděleně na zvláštním účtu podřízenému státní pokladně podle zákona upravujícího rozpočtová pravidla.

(9) Vláda stanoví nařízením prostředky státního rozpočtu pro poskytnutí příspěvku určeného na financování opatření k přechodu k nízkouhlíkové energetice, a to do 30. září kalendářního roku, který předchází kalendářnímu roku, pro který Úřad stanoví složku ceny služby přenosové soustavy a složku ceny služby distribuční soustavy na výrobu elektřiny z nízkouhlíkové výrobní. Prostředky státního rozpočtu pro poskytnutí příspěvku se stanoví na základě peněžních prostředků uvedených v odstavci 1 písm. a) až c), a to tak, aby spolu s nimi

⁴⁾ § 2 odst. 1 písm. w) zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

pokryly celkové předpokládané peněžní prostředky na financování opatření k přechodu k nízkouhlíkové energetice.

(10) Vláda stanoví nařízením nejvyšší přípustnou výši složky ceny služby přenosové soustavy a složky ceny služby distribuční soustavy na výrobu elektřiny z nízkouhlíkové výrobní v případě záporného rozdílu mezi očekávanou tržní cenou elektřiny z nízkouhlíkové výrobní na organizovaných trzích a realizační cenou nejpozději do 31. prosince 2035.

(11) Pověřená osoba uhradí operátorovi trhu nejpozději do 30. června následujícího kalendářního roku kladný rozdíl mezi celkovými příjmy pověřené osoby a náklady na krytí podpory nízkouhlíkové elektřiny za poslední účetně ukončený kalendářní rok stanovený Úřadem.

§ 10

Kontrola

Kontrolu dodržování povinností podle tohoto zákona provádí Úřad.

§ 11

Přestupek

(1) Provozovatel přenosové soustavy se dopustí přestupku tím, že nepředá naměřené hodnoty množství elektřiny nebo nevede jejich evidenci podle § 7 odst. 1.

(2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 10 000 000 Kč.

(3) Přestupek podle odstavce 1 projednává Úřad.

ČÁST DRUHÁ

ZMĚNA ZÁKONA O PODPOROVANÝCH ZDROJÍCH ENERGIE

§ 12

V zákoně č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 407/2012 Sb., zákona č. 310/2013 Sb., zákona č. 90/2014 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 107/2016 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 103/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb. a zákona č. 541/2020 Sb., se v § 28 odst. 1 na konci písmene d) tečka nahrazuje čárkou a doplňuje se písmeno e), které zní:

„e) kladným rozdílem mezi očekávanou tržní cenou elektřiny z nízkouhlíkové výrobní na organizovaných trzích a realizační cenou podle § 9 odst. 3 zákona o opatřeních k přechodu České republiky k nízkouhlíkové energetice.“.

ČÁST TŘETÍ
ÚČINNOST

§ 13

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2022.